

Аб 40-годдзі Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі

Пастанова Цэнтральнага Камітэта КП Беларусі

(Заканчэнне. Пачатак нр 1-й стар.)

і раённых цэнтрах, на прадпрыемствах, у калгасах, саўгасах, установах і навучальных устаноў.

8. Прапанаваць Акадэміі навук БССР, Акадэміі сельскагаспадарчых навук БССР, Інстытуту гісторыі партыі ЦК КПБ, рэспубліканскай партыйнай школе пры ЦК КП Беларусі, прафесійнаму рэспубліканскаму Таварыству па шырокім падрыхтоўчым і навуковым ведам, усім вышэйшым навучальным установам рэспублікі ў лістападзе — снежні 1958 года правесці навуковыя сесіі, прысвечаныя саракагоддзю Беларускай ССР, правесці пленумы творчых арганізацый рэспублікі — Саюза пісьмемнікаў, Саюза кампазітараў, Саюза мастакоў БССР.

9. Міністэрству культуры БССР, Інстытуту гісторыі партыі ЦК КПБ, Інстытуту гісторыі АН БССР, аб'яваць КП Беларусі падрыхтаваць і да 1 чэрвеня праставіць у ЦК КПБ прапановы па ўсталяванні гістарычных месцаў і ўвядзенню паміж актывных барацьбітоў за Савецкую ўладу ў Беларусі. Абласным, гарадскім і раённым партыйным, савецкім, прафсаюзным, камсамоўскім органам прывесці ў парадак памятных месцаў (брацкія магілы, помнікі, мемарыяльныя дошкі і г. д.), звязаныя з барацьбой за Савецкую ўладу ў Беларусі. У юбілейны дні арганізаваць устанавленне насавішчывае кветкі і вінку на магілы барацьбітоў рэвалюцыі, воінаў Савецкай Арміі, партызан, якія загінулі ў баіх за Радзіму. Вясоў і восенню бігучага года сіламі грамадскага арганізаваць закладку паркаў, сквераў, садоў у гонар 40-годдзя БССР.

10. Прапанаваць Міністэрству культуры БССР, Міністэрству асветы БССР, Беларускаму, ЦК ЛКСМБ, партыйным і камсамоўскім арганізацыям стварыць на прадпрыемствах, будоўлях, у калгасах, саўгасах, культветустановах, навучальных установах, школах, у парках, скверах, на плошчах, вуліцах наглядныя агітанцыі, якія адлюстроўвалі б дасягненні працоўных СССР і БССР за гады Савецкай улады і паказвалі б перспектывы развіцця эканомікі і культуры. У бліжэйшы час арганізаваць выстаўкі, фотавітрыны, малюны, стэндзі, палоркі літаратуры, прысвечаныя 40-годдзю БССР. У праграму Беларускай чыгункі, Галоўнаму ўпраўленню шасцінах дарог пры Савецкім Міністэрстве БССР да 1 мая г. г. на вакзалах, станцыях і на ўсіх лініях чыгуначнай і шасцінах дарог на тэрыторыі рэспублікі аформіць пано, стэндзі, вітрыны, лозунгі, заклікі.

11. Міністэрству культуры БССР, ЦК ЛКСМБ, Беларускаму

савету ў азнаменаванне 40-годдзя Савецкай Беларусі ў калгасах, саўгасах, на прадпрыемствах, у ўстановах і навучальных установах правесці ў красавіку — верасні 1958 года раённым, гарадскім і абласным аглядам мастацкай самадзейнасці. У лістападзе г. г. правесці ў г. Мінску декаду самадзейнага мастацтва Беларускай ССР. У перыяд падрыхтоўкі і правядзення 40-годдзя БССР арганізаваць сістэматычныя выступленні музычных і харавых калектываў, гуртоў мастацкай самадзейнасці, свята песні, народнай гульні і г. д.

Рэдакцыяналь Міністэрству культуры БССР, прафесійным ЦК КПБ, Саюза мастакоў, Саюза кампазітараў БССР правесці конкурс на лепшую песню і лепшы плакат да 40-годдзя БССР. У кастрычніку — снежні арганізаваць правядзенне вечараў беларускай савецкай літаратуры, музыкі, вышуканага мастацтва. У кастрычніку г. г. адкрыць у г. Мінску юбілейную мастацкую выстаўку Беларускага вышуканага мастацтва, фотавыстаўку «БССР за 40 год», а таксама выстаўку твораў Беларускай народнай творчасці. У лістападзе — снежні г. г. правесці ў рэспубліцы фестываль месцінак і крапінкаў-дакументальных фільмаў, прысвечаных Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, жыццю ў дзейнасці У. І. Леніна, дасягненням Савецкай Беларусі, дружбе народаў СССР.

12. Саўзнагароды БССР, Міністэрству культуры, Міністэрству гандлю, Беларускаму, Беларускаму забяспечыць выпуск тавараў народнага ўжыву з атыжкамі і ўважлівай, прысвечаным 40-годдзю БССР, а таксама сувенярам, святоточным падарункам, мастацкім папярэткам і канвертам, альбомам, школьным сшыткам і г. д.

13. Рэдакцыям рэспубліканскіх, абласных і раённых газет і часопісаў шырока асвятляць падрыхтоўку да 40-годдзя БССР, паказваюць працоўныя поспехі рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцы ў сацыялістычным спорышчыце ў гонар нацыянальнага свята беларускага народа — 40-годдзя Беларускай ССР.

Цэнтральны Камітэт Кампартыі Беларусі выказвае цвёрды ўпэўненасць, што працоўныя рэспублікі сустронучы саўзнаме 40-годдзя БССР новымі дасягненнямі ў гаспадарчым і культурным будаўніцтве, яшчэ дасцей агульнае свабоду вольнай камуністычнай партыі і яе левіцкага Цэнтральнага Камітэта, унесуць свой дастойны ўклад у вялікую справу будаўніцтва камунізму.

РАШЭННІ, НАРОДЖАННЯ ЖЫЦЦЁМ

Першая сесія вышэйшага органа нашай дзяржавы — Вярхоўнага Савета СССР, што адбылася дзямі ў Маскве, — падзяляе вялікае гістарычнае зместу, выключнай перспектывы. Яна — яшчэ адно жывое і на ўвесь свет відочнае сведчанне нашага няспыннага, усё больш хуткага поспеху наперад шляхам, які вызначаны вялікім і неўміручым Леніным, шляхам камунізму.

Нанесены яшчэ адзін допадатні акружальны ўдар па імпіянтах і рэвізіяністах усёй адценняў і ўсялякіх масцей, па ўсіх тых, хто і несумнянна асуджоны, пра нашы недаходы. За межамі нашай айчыны готы «справілі» разумнікі год-два таму на захад сунуваліся ў карыснасці перабудова сацыялістычнай прамысловасці, прадрэка «эканамічнага спаду і дэарганізацыі» яе. Намнога, зусім мала спатрабіла часу нашай партыі і народу, каб... «разумнікі» гэтыя змялі. На сесіі ў Крамлі Савецкі Урад і партыя камуністаў па поўным голасе перададлі і дзяржавам і ўсім свету, паказалі ў лічбах і фактах выгоды і спевадаснасці арганізацыі нашай прамысловасці, выдзяляючы гэтай перабудовай новым творчым і рабочым класам, узнёўшы прадукцыйнасці працы, абуджэнне новых сіл народнай ініцыятывы.

Вешчунам «эканамічнага спаду і дэарганізацыі» за межамі нашай айчыны і нычкі, якія сям-там трапіліся ў нас, даводзіцца кусаць сабе за лоцка, хучаць патыліцы.

Гэтым «крытыкам» усё цяжэй становіцца аплоніцца і пакліпніцца. Час ім памчыць пухаць сабе новы занятак. Праўда, мы гэта ведаем, таўкаць яны не пакінуць. Інакш, як тых дрэнных лягваў і карміць іх перастаюць.

А нам што... Сабакі хай брошчыць, а караван ідзе сабе наперад, — гаворыць народная прымаўка глыбокага сэнсу.

І вось мы прыямаем новыя завады да паскоранага руху нашай айчыны да камунізму. Абмеркаванне на сесіі і адзінадушны прыняцці народнымі выбарніцамі Закона аб далейшым развіцці калгаснага ладу і арганізацыі МТС — справа гістарычная. Яна паслужыць у практыцы наліжкага напярэдняга змагання за круты ўздым сельскай гаспадаркі, нашай галіны, што стала цэнтрам нашай агульнанароднай заклапоханасці і ў выніку тытанічных намаганняў партыі, пайшла цалер хуткімі крокамі на ўздым, узлязла за вырашэнне нывядных да гэтага завад — дагнаць і перагнаць Заўчанія Штаты Амерыкі па вытворчасці важнейшых відаў прадукцыі на душу насельніцтва.

І ў нас, у Беларусі, цалер многа радасці за першыя, але вельмі відочныя поспехі ў сельскай гаспадарцы, за большасць яе калгасцаў, якія сталі сапраўднымі фабрыкамі сельскагаспадарчай прадукцыі, гаспадарамі на зямлі, якая наважна за імі замочана, і становіцца гаспадарамі тэхнікі, машын — гэтых надзейных памочнікаў чалавека ў працы.

Цалер, рыхтуючыся да вялікага нацыянальнага свята — 40-годдзя БССР, працягваючы нашай калгаснай вёсцы пампалаць сваё поспехі, выйшлі на бітву за новыя павышаныя паказчыкі вытворчасці абыжа, бульбы, мяса, малака, масла і ўсіх іншых відаў прадукцыі.

Арганізацыя МТС, продаж машын гаспадару-калгасу, ліквідацыя прамернасці, якія выклікаліся існаваннем двух гаспадароў на адной зямлі, пераход вялікай арміі механізатараў і спецыялістаў непасрэдна ў калгасы — усё гэта выклікае новыя, яшчэ небывалы дагэтуль уздым прадукцыйнасці працы. А да таго ж сельскагаспадарчыя выкарыстанне машын, тэхнікі, лепшая арганізацыя працы ў калгасах прыядуць разам да павышэння вытворчай сельскагаспадарчай прадукцыі, да зніжэння яе сабекошту. Якія ў гэтым невычэрпныя перспектывы росту дабрабыту і культуры народа!

Надходзіць ясна. Звычайная ясна — пара году, пара пасяўны.

НАВІНЫ КУЛЬТУРЫ

«Рэлігія, знахарства і медыцынская навука» — так называлася лекцыя, якую прачытала ў Багушэўскім Доме культуры ўрач А. Баканава. Лектар на шматлікіх прыкладах з жыцця мясцовага раёна паказала несвядомы знахар, школьную дзейнасць рэлігіі, а таксама расказала аб дасягненнях савецкай медыцыны.

Лекцыю праслухала звыш 200 чалавек.

Л. ГРЫШАНАУ.

Пры Асаўскім сельскім клубе Клічэўскага раёна працуе калектыв мастацкай самадзейнасці. Самадзейныя артысты часта выступаюць з канцэртамі перад працаўнікамі калгаснай вёскі.

М. ЧАРЭНЧЫК.

Больш 30 хабароў сельскагаспадарчай «скра» Брэскага раёна маюць асабістыя бібліятэкі, якія «складаюцца з кніг аб перадавым вопыце працы калгаснай вытворчасці. Навічым літаратуры зусёдам палюбіўшы свае бібліятэкі звышвае ільмаводчага звына Марыя Тромза, брыгядзір лясняводчай брыгады Сцяпан Сарока, агароднік Селістр Кузюка, заатэхнік Аляксандра Кедзік і інш.

А. ГУРЭЦКІ.

Пры Кобрынскім раённым Доме культуры кожную сераду працуе кіналекторый. За апошні час тут прагучалі лекцыі: «Аб міжнародным геофізічным годзе», «Ші ёсць на свеце бог?», «Праблема даўгалечча», «Музыка, жывіце і кіно за 40 год Савецкай улады», «Які выкарыстоўваецца атамная энергія ў мірных мэтах» і інш.

Кожную лекцыю наведвае ў сярэднім 200—250 чалавек. Лекцыі суправаджаюцца паказам кінафільмаў.

С. РЫЖКІН.

Чытачы арцельнай бібліятэкі

Гудок аб'явіў абедзены перапынак, і праз некалькі мінут пакой бібліятэкі брацкай арцель імя Кастрычніцкай рэвалюцыі быў поўны. Суды прышлі шафчы, кушыры, палачнікі, тэхнічныя работнікі. Людзей у арцель багата. Гэта адно з буйнейшых прадпрыемстваў вобласці. Рабочыя сустракае заглядчы бібліятэкі Анастасія Рыгораўна Сотнік.

— Заходзьце, — запрашае яна і раскладвае на стала свежыя часопісы і газеты.

Але наведвальнікі прыходзіць не толькі пачытаць газеты. Тут багата бібліятэка мастацкай, палітычнай, тэхнічнай літаратуры. Анастасія Рыгораўна Сотнік — вялікі кінагледзец і вопытны прапагандаст мастацкай літаратуры. Яна ўважліва вылучае пачытаць і загада ведае, якая кніга ідэальна майстра шавецкага цеха Ю. Навадзеява або бухгалтара Р. Чулкоў.

— Вам я падрыхтавала роман «У агні»

Гурскага, — гаворыць яна навучэнцу шавецкага цеха Сяргею Самойлаку.

Шасцідзесцігадоваму чытачу Сцяпану Мануку бібліятэкарка прапануе роман В. Скота «Айвінга», а работнік Ганне Малевіч — апаўдана М. Лынькова. Начальнік плановага аддзела С. Нарковіч бярэ творы К. Крапівы, К. Чорнага, І. Шамякіна.

З кожным годам у бібліятэцы расце колькасць чытачоў. Цалер іх 70 чалавек. Да іх паслуж каля двух тысяч тамоў мастацкай літаратуры. Сярод кніг многа твораў беларускіх пісьмемнікаў.

Надаюць у рэспубліканскім конкурсе на лепшую бібліятэку сістэмы прамысловай кааперацыі бібліятэка арцель імя Кастрычніцкай рэвалюцыі заняла другое месца. Ёй выдалі ўзнагароду: дзве тысячы рублёў.

Рабочыя вырашылі набыць на гэты грошы новыя кнігі беларускіх пісьмемнікаў.

К. СЫМОНЧЫК.

Юбілейная выстаўна студыі

У жніц красавіка ў Мінскім Доме архітэктара адкрылася юбілейная выстаўка студыі малюнка і акаварэл Саюза архітэктараў БССР. Гэтая выстаўка сулала з 10-годдзем існавання студыі, дзе малюны беларускіх архітэктараў павяшваюць сваю кваліфікацыю па малюнку і акаварэл. Многія былія студыішчы сталі прызнанымі майстрамі архітэктары. Заняткі студыі наведваюць рад студэнтаў-дзімламантаў Беларускага дзяржаўнага палітэхнічнага ін-

стытута. За дзесяць год праведзены чатыры выстаўкі.

Цалер праўленне Саюза архітэктараў БССР запрашае ўсіх беларускіх архітэктараў сумесна з узаемніцкай студыі малюнка і акаварэл прыняць актыўны ўдзел у юбілейнай выстаўцы. Пасля не лепшых работ будучы адборам на Усеагульную выстаўку малюнка і акаварэл, якая адкрылася ў дні работы ў Маскве Міжнароднага кангрэсу Саюза архітэктараў.

М. ТАРАСІКАУ.

Самы малады

ДВА ГАДЫ назад пастаноўкай спекацка «Як гартавалася сталь» пачаў сваю работу Беларускае тэатры юнага гледача.

Два гады! Тэрмін вельмі вызначны для гісторыі тэатра. Аднак, наглядчы на гэтай «дашчцы» ўраст, малады калектыв могае зрабіць. Тэатр паказвае ўжо 123 спектаклі і канцэрты ў раёнах, калгасных клубах і школах рэспублікі, пайшоў на цаліныя землі Казахстана, у сталіцы нашай Радзімы — Маскве! Каля 400000 гледачоў наведвалі спектаклі тэатра. А колькі за гэтымі лічбамі хваляючых, незабытых сустрэч, перажываняў!

Здаецца, не так даўно мы ўпершыню ўвайшлі ў сваё новае памяшканне, аглядальні дудноўны залу, сцену, фойе, выдатна распісанае мастакам Ахрэмычам і Давідоўчам, думалі, як нагодзіць гэтыя прыгожыя памяшканне гледачам, як стварыць спектаклі, якія б дапамагалі нашай школе выхоўваць падрастаючае пакаленне ў духу камунізму, дапамагалі б школьнікам, піянерам, моладзі жыць і працаваць, вучыцца, адпачываць і марціць!

Як жа мы выконваем гэтую гаварову і пачэсную задату?

Перш за ўсё, каб паказаваць гледачам спектаклі, неабходны творчы калектывы — акцёры, рэжысёры, кампазітары, бутафору. У вырашэнні складаных задатч нам «памянавалі». Будова новы тэатр прышлі не толькі пасобныя акцёры, а і цалы выпуск Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута на чале са сваім рэжысёрам-педагогам І. Мазалеўскай. Працай новага тэатра заікаваліся старэйшыя тэатральныя мастак Беларусі А. Марыск, спрытакваны рэжысёр В. Пацехін. Калектыв тэатра дапоўніла здольная моладзь з мастацкай самадзейнасці.

Вельмі важна было аб'яднаць новую трупі аднымі творчымі імкненнямі, бо толькі пры гэтай умове магчыма нараджэнне адзінага творчага калектыву. А для гэтага треба было не толькі рыхтаваць рэпертуар, але і весці пэдагагічную вучобу па марксіска-ленінскай тэорыі, акцёрскаму майстарству, пастаноўцы го-

ласу, сцэнічнаму руху і грыву. Вучыцца і вучыцца! — гэтым дэвізам жыў кожны працаўнік нашага тэатра, жыў на спектаклях і на рэпетыцыях... На гэтым шляху сустракаліся цяжкасці і перашкоды. Не ўсе маладыя артысты адразу зразумелі карысць вучобы. Былі і такія, якія шукалі розныя прычыны, каб не прыходзіць на заняткі, забываючы, што ёсць сталыя вучобы і працы над сабой артыст не можа рыхтаваць наперад. Не ўсім падбалася выступаць у маскоўскіх «гірцы думкі» за кулісамі, адным словам — рабіць усё тое, што патрабава для інтэрсаў спекацка, «сёння іграць караля, а заўтра лакея».

Па шляху выхавання ў моладзі вернага разумення свайго абавязку мы імкнемся весці наш малады калектыв. Вельмі карысна была для фарміравання тэатра і паездка яго на цаліну, дзе артыстам даводзілася выступаць на машынах, таках і проста ў полі, жыць разам з цалініцамі, начаваць у зямлянках, палатках, аўтобусах... Гэтыя гасцролі яшчэ больш агурталі калектыв і паспрыялі выхаванню пачуцця локца.

А СНОВА кожнага тэатра — рэпертуар, агуртаванне «свайх драматургаў». Без такога збліжэння тэатра і літаратуры немагчымы паспяховы рост нацыянальнага тэатра. Пытанне гэтае — складанае і аказанае. Вельмі часта нашы рэжысёры і дырэктары скардзіліся на драматургаў, якія не пішуч п'ес, зрываюць творчыя планы тэатра... Трэба сказаць у параву самарыткі, што і ім падтрымлівалі гэтыя спаргі, але з гэтага нічога не атрымалася. На працягу першага сезона мы не паказалі ніводнага спектакля па п'есах беларускіх драматургаў. Гэта прымусіла нас сур'ёзна задумацца, шукань новых шляхоў стварэння рэпертуару. І мы вышлі зваротна да драматургаў да нашых настаўнікаў і супрацоўнікаў газет. Запрашалі іх на рэпетыцыі і спектаклі. Нашы пошкі прынеслі першыя вынікі. Напалі карпатлівай і уважливай працы калектыву, галоўнага рэжысёра І. Мазалеўскай

А РГАНІЗАЦЫЙНАЯ і творчая перабудова мастацкага саветаў, выбары яго членаў на агульных столах калектываў, а не па загаду дырэктара, — унесла жыцьцю стрыву і ў працу. Новыя мастацкія саветы па-

з маладымі віцебскім настаўнікам Е. Пасаным на сцене паявіўся спектакль «Аркіды Жыгалькі». Праўда, спектакль гэты і асабіла п'еса не былі пазбаўлены лібаў у абмалеўцы некаторых вобразав. Аднак гэта была першая п'еса «свайго» драматурга, якая вельмі востра ставіла пытанне аб адказнасці педагогаў і бацькоў за выхаванне нашых вучняў у школе і дома.

Плёнай была праца тэатра з пачынаючымі аўтарамі А. Гутковічам і В. Хаванскім над п'есаў «Юныя мейціцы». Аб гэтых п'есах падтрымаў іх уласна папярэткаў у дні Айчынай вайны. Гэтую п'есу тэатр пасляхова паказаў у дні Сувеняга фестывалю моладзі ў Маскве.

Да 40-годдзя Кастрычніцкага тэатра паказаў спектакль «Панарац-кветка» па п'есе маладога здольнага драматурга, настаўніка І. Козела.

Праца над гэтым творам адбылася ў дружнай творчай атмасферы. Апрача рэжысёра-пастаноўчыцы спекацка ў гэтай працы прымаў удзел усё калектыв, які дапамог драматургу зрабіць п'есу больш сціпнай. На першым варыянце п'есе Козела было 11 карцін... У спектаклі засталася толькі пяць. Гэтае скарачэнне зроблена не механічна. Кожны сказ і слова аўтара «лівавалася» не толькі ў рэжысёрскім кабінете, але і на рэпетыцыях. У сваю чаргу артысты уважліва ставіліся да аўтарскіх заўваг і ўспрымалі іх як каштоўны дапамогу ў працы. Карысна была паездка са спекацка ў захадныя вобласці, сустрэчы з жылымі героямі будучага спектакля, выезд пастаноўчай брыгады «Панарац-кветка» на радзіму аўтара.

Нам вельмі прыяна, што для тэатра пачалі пісаць п'есы не толькі пачынаючы драматургі і настаўнікі, але і вядомыя беларускія пісьмемнікі і паэты.

А РГАНІЗАЦЫЙНАЯ і творчая перабудова мастацкага саветаў, выбары яго членаў на агульных столах калектываў, а не па загаду дырэктара, — унесла жыцьцю стрыву і ў працу. Новыя мастацкія саветы па-

Павел КАВАЛЕУ

Але надходзіць і ясна росквіту новых творчых магчымасцей нашай сельскай гаспадаркі. Ясна ўладу кожнага калгаса. І мы, пісьмемнікі, творцы сваямі, праца сваёю ў тым жанры, які бліжэй сэрцу, у той галіне, дзе працуем ты на п'эрым месцы, будзем дапамагаць прыходу гэтай вясны.

Паслуну нашага саюза, які дзямі адбыўся ў Мінску, прайшоў пад знакам набліжэння ўсёй творчай працы да выкротных шпрых сучаснасці, пад знакам мабілізацыі новых сіл на яшчэ больш актыўнае служэнне народу.

Пленуму заікаваў больш і лепш пісаць першаў, апаўданаў, нарыскаў, аднаактываў, публіцыстычных артыкулаў — гэтых баяных і надзейных рэчаў, якімі можна на вельмі хутка і аператыўна ваяваць за вялікія справы, якія рухаюць нашу краіну наперад, узнікаюць, дэ аўтарытэт, умацоўваюць мір на зямлі, дружбу паміж народамі.

І вось, хочацца напоўніць кожны радок, які пішацца, пачуццём глыбокай удзячнасці нашай партыі за яе мудрасць і розум, за тое, што яна думае і дбае толькі аб народе і толькі аб яго лёсе. Хочацца выказаць павягу да чалавека, які многа ўжо зрабіў і няма сумнення, могае яшчэ зрабіць у інтэрэсах народа і дзяржавы нашай, да таварыша М. С. Хрушчоў. Мы з радасцю ўспрымаем прызначэнне яго на пасаду кіраўніка Урада — Старшыні Савета Міністраў СССР. Кожны з нас ведае і бацьчы, як дзейна працуе ён, як чула прыслухаюцца да голасу нізоў — голасу мас, колькі энергіі ў ім і воі да барацьбы за лепшае.

Мне здавалася быць на нарадзе перадавікоў сельскай гаспадаркі рэспублікі, у рабоче якой прынялі ўдзел сакратары ЦК КПСС М. С. Хрушчоў і М. Г. Ігнатаў. Гэта была невычарпная нарада. Гаворка ішла на ёй шчыра і гаспадарліва. Гаворка на новым навуковым узроўні не толькі з боку кіраўнікоў, а і з боку самых радывых працаўнікоў калгаснай і саўгаснай вытворчасці. Прамоўцы рабілі эканамічныя, як кажуць, выклады па сваёй гаспадарцы на сёння, на заўтра і з перспектывай на некалькі год наперад. Гэта людзі новыя. Новыя ў іх позіры. Смелыя позіры ў будучыню сваю. І я ўважліва кожнага з іх слухаў Мікіта Сяргеевіч, а якой прагавіццю лавіў ён словы прамоўцаў, якія гаварылі тады пра машына-трактарныя станцыі, пра сур'ёзныя недаходы ў іх працы, пра канфлікты паміж дырэктарамі МТС і старшымі калгасцаў пра тое, што МТС усю становіцца тормазама, пайшоў пераходзіць на шляху да новага ўздыму ўраджайнасці палёў, разумнага выкарыстання тэхнікі.

Таварыш Хрушчоў, як вядома, выступаў на гэтай нарадзе. Прамова яго адрывалася, і мы сёння не можам не адзначыць, што ў нас, у Мінску, на нарадзе перадавікоў сельскай гаспадаркі ён ўпершыню ўзняў пытанне аб арганізацыі МТС, пытанне паслужае ў самай практыцы калгаснага будаўніцтва падаказанне самім жыццём.

Вось такое спалучэнне клопатаў радывых савецкіх людзей і кіраўніка дзяржавы, клопатаў аб новым, аб лепшым ў арганізацыі гаспадарання і сёньня наша вялікая сацыялістычная заваба. Гэтым дэманструецца наша савецкая дамакратыя. Тое, аб чым думае народ, што яго турбуе, падслухаюцца нашай слаўнай Камуністычнай партыі і выстаўляцца на вырашэнне. Такой гарманічнай узмаеннасці не ведала і ведаць не будзе капіталістычнае сістэма — сістэма дыктату, эксплуатацыі.

Узнамаюцца ўсё новыя і новыя творчыя сілы народа, пухае, як крыніца, б'е на-

родная ініцыятыва, творчасць мас, і радэнімі, больш і больш ачуваальнымі робіцца нашы вынікі. Партыя ажыццяўляе накіраваўка Леніна, паматаючы, што жыццё — лепшы настаўнік.

«Мы, — гаворыў Уладзімір Ільіч Ленін, — павінны ісці за жыццём, мы павінны праставіць поўную свабоду творчасці народным масам».

Ажыццяўляючы гэты накіра, партыя даганула да апошніх гады новага поспеху ў развіцці прадукцыйных сіл краіны, значна паліпшыла матэрыяльна ўзроўню жыцця працоўных, праводзіць шпрых такіх новых мерапрыемстваў, якія атрымліваюць усенародную падтрымку.

Наша працоўная наперад выклікае ўмацаванне магутнасці сацыялістычнай прамысловасці і сельскай гаспадаркі. Узростаць матэрыяльныя здабыткі. Расце эканоміка, культура. Паліпшаецца дабрабыт народа.

Вырашаючы гэтыя важнейшыя праблемы, наша партыя і ўрад ідуць левінісім шляхам і ў азначанай сваёй палітыцы, шляхам мацавання міру і дружбы паміж народамі зямлі ўсёй. Мір народам — заклік на нашым шляху. Пад гэтым сцягам нарадзілася маладая Савецкая дзяржава і набірала сілу ў барацьбе за права на сваё існаванне. Пад гэтым сцягам прайшла адна слаўных сорок год свайго жыцця. П

Пісаць аб тым, што хвалюе сучасніка

На IV пленуме праўлення Саюза пісьмennisкаў БССР

Патэнтныя праблемы пытанні развіцця нашай літаратуры хвалюць усю грамадства і перш за ўсё саміх пісьмennisкаў. Таму на IV пленуме праўлення СШ БССР, які адбыўся 4-га красавіка, ішла гаворка аб тым, што зроблена беларускай літаратурай, які творы імі напісаны аб жыцці і гераічнай працы народа і што яшчэ трэба зрабіць, каб уславіць веліч сённяшніх дзён, праўдзіва і ўсебакова адлюстравалі нашу светлую савецкую рэалінасць. Невыпадкова пісьмennisкі Тарас Хадкевіч, які выступіў першым, сказаў:

— Мы жывем у час, вельмі багаты падзеямі, у час, калі ў жыцці краіны адбываюцца новыя, велічныя падзеі. Савецкі народ хуткім і ўпэўненым крокам ідзе да камунізму, і пісьмennisкім нельга стаць у баку ад гэтых працэсаў, быць створанымі наагрэбамі іх. Мы павінны пісаць аб працоўных буднях народа, усавабляць у мастацкіх вобразах прайдзены імі шлях, паказаць, як узнікаюць і вырашаюцца складаныя праблемы, якія хвалюць шырокія масы, раскрыць характэрныя для таго ці іншага пэўнага стану жыцця канфлікты.

— На працягу апошніх трох-чатырох гадоў,—працягвае Т. Хадкевіч,—у нашай беларускай літаратуры з'явілася шмат твораў, у якіх узняты гэтыя жыццёвыя, паказана барацьба народа за свабоду і за сваю светлую будучыню. Да такіх твораў перш за ўсё трэба аднесці два буйных творы ў нашай беларускай літаратуры—раман П. Пестрака «Сутрапенне на барыкадах» і раман М. Лынькова «Векаломныя дні». Акрамя таго ў нас ёсць шэраг твораў, у якіх паказваюцца пэўныя аспекты жыцця народа—раман і апавесці М. Паслядоўца, І. Шамкіна, Я. Брыля, А. Кулакоўскага, раманы «Калі зліваюцца рэкі» П. Броўкі, «За годом год» У. Карпава і іншыя творы, якія сведчаць аб росце нашай беларускай літаратуры. Тэматыка нашых пэўнаважных твораў усё больш пашыраецца, пісьмennisкі ў сваёй творчасці выходзяць за межы стандартных тэм.

Нас, праймаючы гаворыць далей Т. Хадкевіч, наярда папракаюць за тое, што мы ў сваіх творах абходзім тым канфліктамі, на якія потым партыя ў сваіх рашэннях звартае ўвагу ўсяго народа і паказвае шлях іх вырашэння. Вось, напрыклад, зараз у краіне ажыццяўляецца вельмі важнае гістарычнае рашэнне партыі і ўрада аб далейшым развіцці калгаснага ладу і рэарганізацыі машына-трактарных станцый. І адзін з таварышаў на сходзе, прысвечаным абмеркаванню гэтага пытання, сказаў, што мы ў літаратуры не заўважалі напэўнаважна канфлікту паміж калгасамі і МТС.

Калі ўважліва перачытаць творы аб калгаснай вясні, то можна заўважыць, што аб канфліктах паміж МТС і калгасамі гутарка ішла. Але аб якіх канфліктах? Аб канфліктах прыватнага характару, а не гэтаганістычных, бо такіх, антаганістычных, канфліктаў у нас, як вядома, не было і не магло быць. Існаванне і дзейнасць МТС—цэлая эпоха ў жыцці калгаснай вясні, і партыя падкрэслівала гэта. Нашы калгасы эканамічна ўзрастаюць. І ў гэтым вялікую ролю адыгралі МТС.

Сей-той пасля рашэння партыі аб рэарганізацыі МТС спынаюцца: як быць? Пыту, маўляў, апавесць з жыцця калгаснай вясні пачатку 50-х гадоў. Без МТС мы не абійсцямся, а яны ліквідуюцца. Не абійсцямся і не трэба абыходзіцца. Інакш мы парушыце праўду жыцця, заднім чыслам, як кажуць, пачыне сяжаць факты. А жыццё ёсць жыццё, і з'явіцца б пераходны перыяд між тымі фактамі для сваіх твораў, фактычна бо тэму часу павінен быць адлюстраван праўдзіва, інакш нам чытач перастане верыць.

Безумоўна, літаратура павінна аператыўна адкаціцца на новыя з'явы жыцця. І калі мы ў сілу спецыфікі літаратурнай творчасці не можам адразу рэагаваць напісаннем шырокіх мастацкіх палатнаў на самыя надзённыя тэмы, дык у нас ёсць другая, вельмі баявая і важная зброя—жарг невялікай апавесці, апавядання, мастацкага нарыса.

Т. Хадкевіч падкрэслівае, што ў сувязі з усім гэтым перад пісьмennisкамі ва ўсю шырыню пастае задача далейшага павышэння мастацкіх якасцяў сваіх твораў. Размова аб мастацкіх якасцях твораў, аб павышэнні прафесійнага майстэрства пісьмennisкаў павінна заняць пэўнае месца як у рабоце нашых творчых секцый, так і ў крытыцы.

Прамова спыняецца на пытанні аб рабоце з маладымі пісьмennisкамі. Ён прапануе стварыць літаратурнае аб'яднанне пры кабінете маладога аўтара з мотай больш шырокага ўцягнення ў літаратуру сапраўды таленавітай, здольнай моладзі.

Прамову Т. Хадкевіча дапоўніў сваім выступленнем пісьмennisкі Уладзімір Карпаў, які таксама спыніўся на росце беларускай прозы ў апошні час. Ён лічыць надзвычай важным падзею з'яўленне закончанага ў мінулым годзе рамана-эпічна М. Лынькова «Векаломныя дні», над якім пісьмennisкі працаваў 14 год. «Векаломныя дні»—гэта шырокае эпічнае палатно аб народзе, аб яго падвизах у Вялікай Айчыннай вайне. Раман належыць да ліку твораў, значэнне і вартасць якіх будзе ўзрастаць з гадамі.

На думку прамоўні, добрымі творамі апошняга часу з'яўляюцца раман Т. Хадкевіча «Дзень палява», апавесці «Да ўсходу сонца» А. Кулакоўскага, «Ваяцкіе дні» С. Сабалеўкі, напісаная добрай мовай, новая па тэматыцы, апавяданні «Наталя» Я. Скрыгана, «Надзіс на зрубе» Я. Брыля, апавесць маладога празаіка І. Навуменкі «Вайна каля цытавай копанкі».

У. Карпаў лічыць, што апавесць «Непаўторна вясна» з'яўляецца новым і цікавым этапам на творчым шляху Івана Шамкіна. Да ліку лепшых твораў ён адносіць таксама апавесць А. Бажко «Верасень».

— Што радуе сёння ў нашай прозе?—гаворыць У. Карпаў.—Перш за ўсё тое, што яна глыбока сучасная. Пісьмennisкі пі-

шуду пра сваіх сучаснікаў, звартаюцца непасрэдна да іх, гавораць з імі пра тое, што хвалюе іх сёння. Пісьмennisкі, кожны ў меру сваіх сіл і таленту, імкнуцца дапамагчы сваім сучаснікам будаваць камунізм і ў працэсе гэтага будаўніцтва змагаюцца за перадавое, супраць усяго таго дрэннага, што перайшло ў спадчыну ад мінулага і перашкаджае нам у нашай вялікай справе.

Прыёмам тое, што нашы празаікі пачынаюць паказваць жыццё больш шырока, заглядаючы ў калгас і ў цэх, на будуючы і ў поле, у рабочую сам'ю і ў студэнцкі інтарнат. У нас шмат твораў на тэму калгаснага жыцця, з'яўляюцца ўсё больш і больш раманаў, апавесцяў, апавяданняў і п'ес аб рабочым класе, аб нашай працоўнай інтэлігенцыі. Але мне здаецца, што раўна яшчэ аддаць у архіў гісторыі тэму Вялікай Айчыннай вайны, тым больш, што Беларусь увайшла ў гісторыю як краіна партызанскага руху. Мы маем такія цудоўныя ўзоры гераізму, як абарона Брэсцкай крэпасці. Мне здаецца, было б добра, каб да саракагоддзя БССР Брэсцкай крэпасці была нададзена годнасць крэпасці-героя.

Далей тав. Карпаў гаворыць аб тым, што ў некаторых праявітых творах аб'ядноўваюцца тэмы каханні, дружбы, праблемы быцця, сям'і. Многія творы збядняюць тое, што пісьмennisкі часта паўтараюць. Адкрыты кім-небудзь характар, сітуацыя часам пачынае вадаваць і пераважваць з твораў у творы. Тым самым знікае чытацкая цікавасць, яго цікавасць. Не дае разгарнуцца, набывае моцнае гукавое асобнае творам і тое, што пісьмennisкі не да канца праводзяць той або іншы жыццёвы факт, не даходзяць да ўсебаковага, глыбокага асэнсавання апісваемых з'яў.

— Мы часам некажнама выкарыстоўваем мастацкія сродкі, шмат у нашых творах бывае лішняга, такога, што не выклікае ніякіх развіццяў сюжэта, ні развіцця характара. Адсюль, як правіла, рыскаецца кампазіцыя ў буйных творах, іх расчэпуецца. Пакуль у творы не будзе суразмернасці часу, пакуль не будзе знойдзены патрэбныя сюжэты паміж глагольным і другарым, пакуль не будзе скрознага строгі, твор не будзе цаласнас і стройным. Пісьмennisкі хоць бы ў самых агульных абрысах павінен бачыць ужо ў пачатку свой твор, далекі, а пасля, як скульптар, паходзіць вакол яго з рэцаем. Перад усімі намі стаіць задача—узмацніць грамадскае гучанне нашых твораў, не збядняючы тэмы, павышаючы сваё майстэрства.

Аб пэсьнях, якіх дасягнула ў апошні час наша беларуская драматургія, гаварыў у сваім выступленні Алякс. Кучар. Ён адзначыў, што ніколі раней у нас не было такога колькасці п'ес, якія з'явіліся на працягу мінулага года. Тэатры рэспублікі паставілі 11 новых арыгінальных драматычных твораў. Акрамя таго, напісана шмат п'ес, якія аб рыхтуюцца да пастановкі, аб харадоўваюцца аўтарамі.

Прамова падкрэслівае тую асаблівасць, што ў беларускай драматургіі ўсё больш і больш ідзе маладых здольных аўтараў, творы якіх ужо ідуць на сцэнах аб рыхтуюцца да пастановкі. Саюз пісьмennisкаў правіў семінар драматургаў, у якім удзельнічалі І. Козел, У. Караткевіч, А. Вольскі, П. Макаль і іншыя таварышы. Тэатр ужо гадка пастаніў п'есу І. Козеля «Напарнік-кветка», якая атрымала першую прэмію на Усеаюзным фестывалі дзіцячых твораў. Зараз у гэтым жа тэатры рыхтуюцца да пастановкі п'еса А. Вольскага і П. Макаля, напісаная па фальклорных матывах.

Але нягледзячы на гэтыя колькасці і якасныя паказчыкі, зазначае А. Кучар, нашым драматургам, асабліва маладым, трэба больш працаваць над павышэннем свайго майстэрства і пашырэннем тэматыкі твораў. Мала ў нас п'ес, прысвечаных сённяшняму дню рэспублікі, жыццю працоўных.

На сходзе драматургаў адзначалася, гаворыць прамова, што ўваўрэнне на справы мастацтва Міністэрства культуры БССР і асобныя тэатры рэспублікі накіраваны ставяцца да некаторых драматычных твораў. Часам п'еса заслугоўвае таго, каб яе паставіць, а яна гадка ляжыць у тэатры. Есць выпадкі, калі пасля працяглага тэрміну тэатры вяртаюць аўтарам п'есы, нават не абмеркаваўшы іх.

У нас у рэспубліцы воем тэатраў, а п'ес з'явілася ў апошні час каля дзвядцяткі. Многія з іх, нават тыя, якія атрымалі на конкурсах прэміі не бачыць святла рампы. Так, напрыклад, п'еса У. Караткевіча «Мяля каля сініх віроў» атрымала заахвочвальную прэмію на рэспубліканскім конкурсе, але дагэтуль ніхто не збіраецца яе ставіць. П'еса А. Маўзона «У бітве вялікай» атрымала другую прэмію і паставілі ў Гомельскім тэатры. А ў тэатры імя Янкі Купалы яе чамусці варулі аўтары без абмеркавання. Калі п'есу Маўзона вярнулі, дык п'есу Я. Васіленка «Карацельскі гамбіт» не вяртаюць і не ставяць ужо два гады.

Вельмі дрэнна ў нас справа з выданнем твораў драматургіі. Драматургі чамусці паставлены ў значна горшы ўмовы, чым пісьмennisкі, якія працуюць у іншых жанрах. Шмат п'ес, якія паставлены нават у нашых лепшых тэатрах, да гэтага часу не выданыя. Зборнік лепшых твораў беларускай савецкай драматургіі, які меркавалася выдасць за саракагоддзя БССР, чамусці вырасцен з плана выдасць.

А. Кучар гаворыць аб рабоце беларускай кінастудыі, дзе таксама наагрэбана неўважліва адносіны да асобных твораў беларускай драматургіі. Асабліва дрэнна паставлена справа з выхаваннем акцёрскіх і ржымсёрскіх кадраў.

— Мы ўваўрэнны ў тым,—заканчае А. Кучар,—што часовам цяжкасці, якія перажывае беларуская драматургія, з тэмама тэатры, могуць быць і будучы перадавымі. Патрэбна толькі ратунка і бязбоянае ўскрыццё ўсёх недахопаў, сумесная дружная работа драматургаў, тэатраў і кінастудыі.

Аб рабоце творчых секцый Саюза пісьмennisкаў гаварыў у сваім выступленні пісьмennisкі Янка Скрыган.

— Творчы секцыя Саюза пісьмennisкаў,—заявіў ён,—з'яўляюцца памочнікамі партыі ў вырашэнні многіх пытанняў. Пісьмennisкі займаюцца вырашэннем надзённых праблем нашай літаратуры, выступаюць у друку з артыкуламі. І я лічу, што ў творчых секцыях нам трэба больш разглядаць тэарэтычныя пытанні развіцця нашай літаратуры, гаварыць аб павышэнні майстэрства пісьмennisкаў і якасці нашых твораў, аб творчай лабараторыі пісьмennisкаў, запрашаюць на пасяджэнні секцыі моладзь, студэнтаў філагалічных факультэтаў, якія таксама цікавяцца гэтымі пытаннямі.

Я. Скрыган закрэпае пытанне аб узаемаадносінах паміж рэдактарам і аўтарам. Ён прыводзіць прыклады, калі рэдактары правяць творы сталых пісьмennisкаў так, што гэтыя творы часта выходзяць зусім не такімі, якімі іх напісалі аўтары.

Безумоўна,—гаворыць прамова,—перад тым, як кнізе выйці ў свет, рэдактар павінен шмат працаваць. Але рэдактару трэба больш чула адносіцца да аўтара, асабліва да маладога, патрабаваць, каб ён сам даў свой твор да неабходнай канцы, а не падмаўляць яго. Некаторыя ж рэдактары прымыкалі да літаратурнага штампіну І. Атрымаўшы рукапіс, не могуць змярыцца з тым, што напісана так, а не гэтак.

Пісьмennisкі Я. Садоскі закрэпае вельмі важнае пытанне—аб напісанні твораў на гістарычна-рэвалюцыйныя тэмы: аб барацьбе нашага народа за перамогу Кастрычніка на Беларусі, аб дзейнасці Фрунзе, Мяснікова і іншых рэвалюцыйных дзеячоў у час Кастрычніцкай рэвалюцыі і грамадзянскай вайны, аб падвизах беларускага народа ў партызанскай вайне. Многія таварышы падтрымалі гэтую думку, падкрэсліваючы, што да саракагоддзя БССР з'яўленне хоць часткі такіх твораў было б вялікай з'явай для беларускай літаратуры.

Я. Садоскі слухна гаварыў таксама аб тым, што ў нас няма нічога належнай увагі да абмеркавання помнікаў мінулага. Прамова выказаў і такую думку, што нам трэба больш надаваць увагу краінаўству, напісанню гісторыі асобных прапрэямстваў, фабрык, заводаў, наладзана. У сувязі з гэтым ён прапануе арганізаваць краінаўзнаўчае выдавецтва, або выдаваць спецыяльны часопіс, у якім бы асвятляліся пытанні краінаўзнаўства.

— Мне здаецца,—гаворыць Я. Садоскі,—што мы заслужылі б вялікую павагу ў сваіх чытачоў, калі б расказалі ім у сваіх творах аб гісторыі свайго народа, аб сваім мінулым і сённяшнім нашым краі.

Далей Я. Садоскі спыніўся на рабоце рускіх пісьмennisкаў у Беларусі і часопіса «Советская Отчизна». Гэтым жа пытанню амаль цалкам прысвяціў сваю прамову пісьмennisкі Аляксандр Міронаў. Ён выказаў німаля слухны заўвагу ў адрас работні саветарыята праўлення Саюза пісьмennisкаў СССР і камісіі па нацыянальных літаратурах народаў СССР, у адрас выдавецтва «Савецкі пісьмennisкі» і «Маладая гвардыя», дзе часам няўважліва ставяцца да рускіх пісьмennisкаў, якія жывуць у рэспубліцы, забываючы пра іх зусім. Прамова прыводзіць такі прыклад. Дзяржаўнае выдавецтва БССР у 1955 годзе выдасціла ў свет зборнік апавесцяў і апавяданняў Я. Маўра на рускай мове ў перакладзе мясцовых рускіх літаратараў. А ў саблетнім годзе выдавецтва «Савецкі пісьмennisкі» выпускае тыя ж творы ў перакладзе маскоўскага пісьмennisка Б. Якаўлева. Чым выклікалі паўторы перакладу—невядома. Бывае і так, што многія вершы беларускіх паэтаў, цудоўна перакладзены мясцовымі рускімі паэтамі, у Маскве аддаюцца на пераклады іншым аўтарам, хоць тыя аўтары выконваюць пераклады не толькі не лепш, а нават горш.

А. Міронаў спыняецца на рабоце рэдакцыі «Советская Отчизна», выказвае некаторыя прэтэнзіі да рэдакцыі ў тым, што яна друкуе шмат твораў беларускіх аўтараў у перакладзе на рускую мову.

З гэтым не згадзіўся пэў Пімен Панчанка. Ён гаворыць аб тым, што за апошні тры гады ў часопісе «Советская Отчизна» было надрукавана 13 раманаў і апавесцяў рускіх аўтараў, у тым ліку і раман самога А. Міронава «Добры дзень, роман» Н. Іванова. П. Панчанка гаворыць аб тым, што часопіс «Советская Отчизна» робіць добрую справу, знаёмячы рускага чытача з творами беларускіх аўтараў. Трэба і надалей часопісу змяшчаць перакладныя творы, але каб гэта былі творы самага добрага ў ідэйна-мастацкіх адносінах.

— Рыхтуючыся да юбілея свайго рэспублікі і да чарговых пісьмennisкіх з'ездаў,—гаворыць П. Панчанка,—мы павінны асабліва ўвагу звярнуць на майстэрства нашых літаратараў, аргументаваць асобных таварышаў, асабліва маладых, раўняцца на на пасрэдную літаратуру, а на лепшыя творы, якія далі нам Купала і Колас, Багдановіч і Чорны, многія выдатныя пісьмennisкі.

Шмат увагі ў сваёй прамоўе П. Панчанка ўдзяліў рабоце з маладымі пісьмennisкамі. Гэтае пытанне ўзнімаў ў сваім выступленні тт. С. Шумкевіч, А. Карпюк, В. Матушэўскі і іншыя. Многія з іх правялі падкрэслівалі, што выхаванню літаратурнай моладзі трэба надаваць больш увагі, што ў нас наарадка залежваюцца рукапісы маладых аўтараў у выдавецтве і выпускаюцца праз некалькі год, калі той або іншы аўтар ужо добра пастарае. Усім вядомыя факты, калі першыя кнігі В. Матушэўска, М. Паляцка пражалі ў выдавецтве па некалькі год, у той час, як іх можна было выдаць значна раней, папрадаваўшы з аўтарам. Добрую думку выказаў А. Карпюк (яго падтрымалі многія таварышы) аб тым, каб выдаваць у Гродна і Магілёве міжабласныя альманахі з тым, каб у іх пераважна друкаваліся творы мясцовых аўтараў. В. Матушэўскі, А. Карпюк і іншыя прамоўні падкрэслівалі, што Саюз пісьмennisкаў павінен уда-

ляць больш увагі рабоце абласных літаратурных аб'яднанняў, асабліва ў заходніх абласцях, дзе шмат ёсць моладзі, якая піша на роднай мове, але яшчэ не выдана.

У сваім выступленні С. Шумкевіч спадарджаў, што нібыта ў нас маладым людзям цяжка ўвайсці ў літаратуру, што на іх шляху ствараюцца розныя перашкоды.

Адказаўчы на гэтае спадаржэнне С. Шумкевіча, пэат П. Панчанка прывёў многія канкрэтныя факты, якія гавораць зусім аб адваротным.

— Членаў СШ БССР,—сказаў ён,—які былі прыняты раней, да вайны, у нас налічалася ўсяго 35—40 чалавек, а зараз 170. Калі ўзяць гэтых 135—140 пісьмennisкаў—гэта амаль усе маладыя таварышы і ўсе яны выдалі ўжо кніжкі, а некаторыя нават па некалькі. Такой магчымасці ў нас да вайны ніколі не было. Як жа пасля гэтага спадарджаць, што малады аўтарам цяжка ўвайсці ў літаратуру, што ў нас мала магчымасці друкавацца маладым пісьмennisкам? Праўда, назіраюцца асобныя факты няўважлівага адносіны да моладзі. Але ў нас не было і не магло быць ніводнага выпадку, каб добры твор чаго або іншага аўтара, як кажа С. Шумкевіч, «забраўлі» ў рэдакцыі.

Трэба сказаць, што ў выступленні С. Шумкевіча былі і слушныя заўвагі аб тым, каб у нашых рэдакцыях больш уважліва ставіліся да аўтарскіх рукапісаў, каб пры рэдагаванні не дапусціліся вольнасці, а работнікі рэдакцый больш уважліва працавалі над рэдагаваннем твораў разам з самімі аўтарамі.

Крытык Ул. Юрвіч спыніўся на тых надзённых пытаннях, якія хвалюць зараз усю пісьмennisкую грамадскасць.

— Мне хацелася б з гэтай трыбуны,—заявіў прамова,—перш за ўсё сказаць пра тую вялікую падтрымку, якую аказалі Камуністычная партыя і яе Цэнтральны Камітэт у нашай барацьбе з усімі тымі, хто спрабаваў пасля ХХ з'езду КПСС распаляць ідэйную бойку, хто спрабаваў нігілістычна адмовіць усё зробленае савецкай літаратурай за сорок год яе існавання, хто спрабаваў рэвалюцыйна палічыць нашай партыі ў вытаных ідэалогіі. Цяпер усім нам стала вядома, што выступленні М. С. Хрушчова «За цесную сувязь літаратуры і мастацтва з жыццём народа» дапамаглі яшчэ больш кампаліцыі пісьмennisкіх сіл на прычыпчовай марксіска-ленінскай ідэйнай аснове. IV пленум праўлення Саюза пісьмennisкаў СССР, які адбыўся наагрэбана, яскрава таму сведчае. Яго работа яшчэ раз падтвядзіла здаровы ідэйны ўплыў партыйнай крытыкі на творчае жыццё савецкай літаратуры.

Тав. Юрвіч гаворыць аб тым, што само жыццё паставіла шмат новых сур'ёзных задач перад пісьмennisкімі арганізацыямі і ў прыватнасці, перад нашай крытыкай і літаратурнаўствам. Прамова зазначае, што ў нашай беларускай крытыцы існавалі пэўны напаставаны дагматызм і начотніцтва, ад якіх трэба было вызваліцца, каб жыццё больш і лепш саадпавядала развіццю мастацкай літаратуры, а значыць і ідэйна-эстэтычнаму выхаванню чытачоў. Кнігі і артыкулы, якія выйшлі з-пад пера нашых крытыкаў і літаратурнаўстваў пасля ХХ з'езду КПСС, даюць надстава гаварыць аб тым, што іх аўтары ў сваёй большасці правільна асэнсавалі з'явы сучаснай літаратуры, а таксама яе гісторыю і творы, зыходзячы з правільных партыйных пазіцый. Але наша крытыка яшчэ не поўнацэнна выканала сваю асноўную задачу—дапамагчы пісьмennisкам узмацніць ідэйна-мастацкі ўзровень сваіх твораў. Есць у крытыцы яшчэ не менш важны і цесна звязаны з гэтай асноўнай задачай абыякава—уважліва вылучаць прайдзены этап літаратуры, рабіць свой уклад у творы літаратуры сацыялістычнага рэалізму.

— Наша крытыка,—працягвае Ул. Юрвіч,—павінна быць заўсёды на баявым узроўні ў адносінах да буржуазнай ідэалогіі і да тых, хто, ісліва загалджаючы ёй, робіць нападкі на партыйнасць і народнасць савецкай літаратуры, на яе высокую камуністычную ідэйнасць.

Справядліва падкрэслівалася ў дакладзе на гэтым пленуме, што беларуская крытыка не павяла сабе баявой, аступальнай тады, калі гэтыя напады былі асабліва жорсткімі. Мы не маем права заставацца ліберальнымі ў дачыненні да праціўнікаў сацыялістычнага рэалізму, з якім бы падваротныя яны ні брахалі. У нас ёсць высокая маральнае права даваць ім ухату. І мы гэта павінны рабіць.

Ул. Юрвіч робіць заўвагу ў адрас газеты «Літаратура і мастацтва», якая, на яго думку, павінна больш асвятляць літаратурнае жыццё краіны народнай дэмакратыі, у прыватнасці, нашых бліжэйшых суседзяў—Польскай Народнай Рэспублікі.

Далей прамова спыняецца на разглядзе некаторых крытычных і літаратурнаўчых прац, а таксама мастацкіх твораў, на дасягненні нашай літаратурнаўчай навуцы і яе недахопах. Гаворыць пра аўтарытэт крытыкі, тав. Юрвіч звартае ўвагу на тое, каб кіраўніцтва Саюза пісьмennisкаў надавала больш увагі рабоце крытычнай секцыі, выроччываю маладых крытычных кадраў, выданню работ асобных крытыкаў і г. д.

— Больш актыўнага праікнення ў жыццё літаратурнай працы,—заканчае прамова,—патрабаецца ад крытыкі пісьмennisкі, грамадскасці. І да гэтага патрабаваць мы не маем права не прыслухоўвацца, асабліва зараз, наагрэбана такіх падзей, як IV рэспубліканскі і III Усеаюзны.

— Больш актыўнага праікнення ў жыццё літаратурнай працы,—заканчае прамова,—патрабаецца ад крытыкі пісьмennisкі, грамадскасці. І да гэтага патрабаваць мы не маем права не прыслухоўвацца, асабліва зараз, наагрэбана такіх падзей, як IV рэспубліканскі і III Усеаюзны.

— Больш актыўнага праікнення ў жыццё літаратурнай працы,—заканчае прамова,—патрабаецца ад крытыкі пісьмennisкі, грамадскасці. І да гэтага патрабаваць мы не маем права не прыслухоўвацца, асабліва зараз, наагрэбана такіх падзей, як IV рэспубліканскі і III Усеаюзны.

— Больш актыўнага праікнення ў жыццё літаратурнай працы,—заканчае прамова,—патрабаецца ад крытыкі пісьмennisкі, грамадскасці. І да гэтага патрабаваць мы не маем права не прыслухоўвацца, асабліва зараз, наагрэбана такіх падзей, як IV рэспубліканскі і III Усеаюзны.

— Больш актыўнага праікнення ў жыццё літаратурнай працы,—заканчае прамова,—патрабаецца ад крытыкі пісьмennisкі, грамадскасці. І да гэтага патрабаваць мы не маем права не прыслухоўвацца, асабліва зараз, наагрэбана такіх падзей, як IV рэспубліканскі і III Усеаюзны.

У творчых пошуках

У пакой яшчэ не зусім светла—сёння красавіцкае неба зранку зацінята аблокамі. І мастац, у задуменні паглядаючы праз акно маласэрды на шэрыя неба, выціскае з цюбікаў на папіру фарбу. Потым гаворыць сапкойна, ціха і цяжка зраўмень—ці ён адкавае на наша пытанне, ці разважае сам з сабою.

— Апошнія паўтары гады паўноненым падзеямі... Нядаўна святкавалі саракагоддзе Вялікага Кастрычніка, потым дзень Савецкай Арміі. Цяпер мы наагрэбанаці свята—гадавіны нашай рэспублікі...

— Так,—згаджаемся мы.—Вы, Хведар Іванавіч, відаць, рыхтуецеся да свята? Хведар Дарашовіч кідае позірк на маля-

